

DELTA21: POSITION PAPER REGIONALE ONTWIKKELING

NIEUWE KANSEN VOOR DE DELTA – REGIO

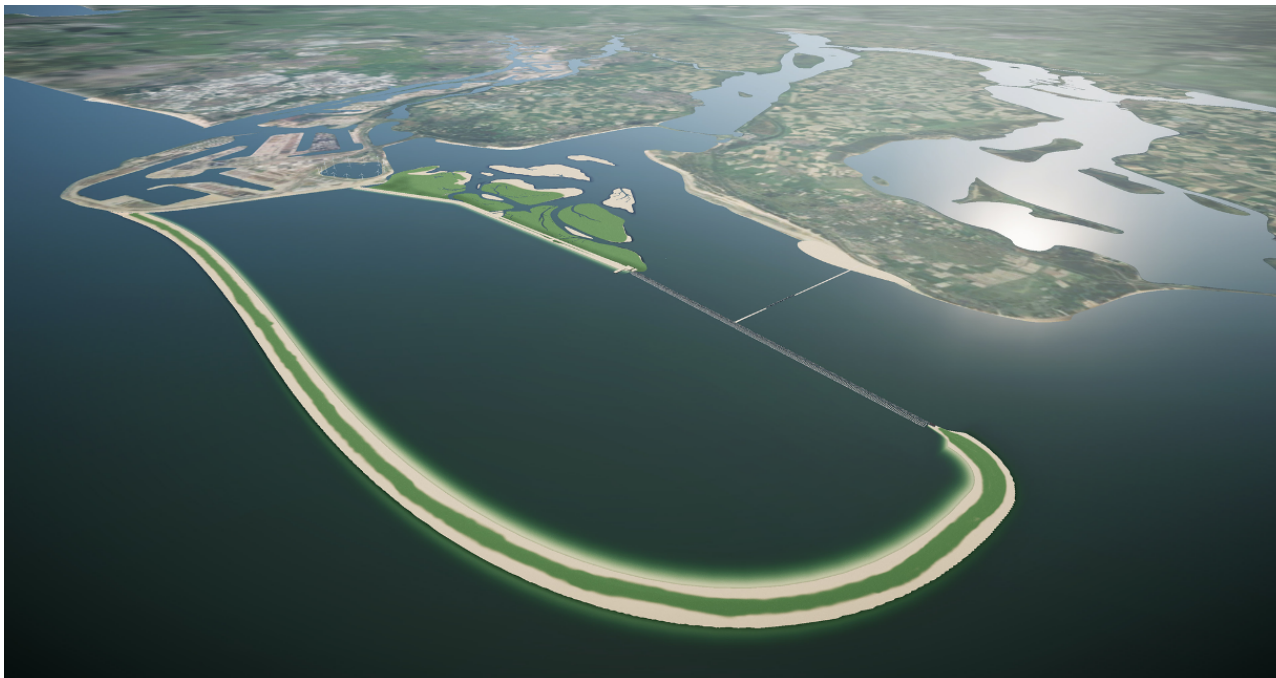
DELTA 21

Position paper regionale ontwikkeling

OVER DELTA21

Delta21 is een grootschalig nature-based systeem voor de Zuidwestelijke Delta: een slim samenspel van water, zand en watertechnologie met als kern een valmeer van 50 km². Het systeem verbindt vier uitdagingen in één integrale aanpak: waterveiligheid, energieopslag, natuurherstel en regionale ontwikkeling. Daarmee transformeert Delta21 een urgente klimaatopgave in een kans voor de regio: veiliger, duurzamer en economisch sterker. Dit position paper gaat dieper in op de pijler **regionale ontwikkeling**. Vind ook de andere position papers over energie, waterveiligheid en natuur in [het kenniscentrum](#).

Impressie van het Delta21-systeem in de Zuidwestelijke Delta, met het valmeer, turbines en getijmeer.

EXECUTIVE SUMMARY

De Zuidwestelijke Delta is het hart van het grootste industriecluster van Europa. Op de eilanden langs de kust wonen mensen direct aan het water in een uniek landschap. Goeree-Overflakkee, Rotterdam Rijnmond en Voorne-Putten zijn drie regio's met elk hun eigen ambities. Goeree-Overflakkee wil inzetten op aquacultuur, recreatie en ecologisch herstel. Rotterdam Rijnmond wil de industrie elektrificeren en de haven verder verduurzamen. Voorne-Putten wil zich ontwikkelen tot een klimaatveilige en toekomstbestendige woon- en recreatieregio.

Delta21 opent nieuwe perspectieven voor al deze vraagstukken tegelijkertijd. Het systeem creëert circa 5 km² nieuwe grond en herstelt de deltanatuur. Het meer zelf wordt een blanco canvas voor aquacultuur, groene innovaties die behoefte hebben aan koelwater en duurzame energie en drijvende zonneparken, en de nieuwe grond voor woningbouw op veilige locaties en strategische ruimte voor Defensie.

Circa 30% van de totale investering verdient zich terug via gebiedsontwikkeling en de overige 70% via energieopslag, wat Delta21 tot een economisch solide businesscase maakt.

Het huidige beleidskader beoordeelt woningbouw, natuur, energie en waterveiligheid los van elkaar. Een integrale afweging van meekoppelkansen ontbreekt daardoor structureel. Intussen loopt de bouwopgave verder op, stagneert elektrificatie door netcongestie en blijven ecologische compensatiedoelen onvervuld. De kosten van niet-handelen groeien elk jaar.

Gezien de doorlooptijd van projecten van deze schaal is dit hét moment om te handelen. Zet Delta21 op de agenda van gemeenten, provincie Zuid-Holland en de departementen BZK, IenW en EZK. Maak van dit project het bewijs dat de Zuidwestelijke Delta veiligheid, duurzaamheid en regionale groei hand in hand laat gaan.

1. PROBLEMANALYSE: DRIE REGIO'S, DRIE URGENTE OPGAVEN

Goeree-Overflakkee: ruimte voor ecologisch en economisch herstel

Goeree-Overflakkee heeft van oudsher een sterke band met water, natuur en visserij. De Deltawerken brachten veiligheid, maar hiermee verdween ook het brakwatermilieu dat het eiland zijn ecologische karakter gaf. Daarnaast zijn de compensatiedoelen die bij de aanleg van Maasvlakte II voor de Voordelta werden afgesproken, nog niet gerealiseerd. De regio wil inzetten op aquacultuur, recreatie en toerisme. Delta21 biedt precies de condities die nodig zijn: herstel van de zoet-zoutdynamiek, nieuwe ruimte voor aquacultuur en viskwekerijen en een deltalandschap dat het hele jaar door bezoekers trekt.

Rotterdam Rijnmond: transitiehaven met behoefte aan ruimte en stroom

Rotterdam Rijnmond wil de industrie elektrificeren en de haven verder verduurzamen, maar loopt daarvoor tegen twee concrete grenzen aan. Bedrijven op de Maasvlakte kunnen geen nieuwe netaansluitingen krijgen, waardoor investeringen in elektrificatie worden uitgesteld. En de stikstofdruk vertraagt vergunningverlening voor woningbouw, infrastructuur en nieuwe bedrijvigheid in de stadsregio. Beide vraagstukken vragen om hetzelfde: meer ruimte op het net en minder uitstoot. TenneT en Stedin bevestigen dat de locatie van Delta21 ideaal is om het net van de Maasvlakte structureel te ontlasten. Onderzoek toont bovendien een structurele jaarlijkse CO₂-reductie aan.

Voorne-Putten: groeiregio die veilig en klimaatbestendig wil groeien

Voorne-Putten trekt steeds meer mensen aan om te wonen en te recreëren. Die groei is een kracht, maar vraagt ook om zorgvuldige ruimtelijke ordening en een aanpak voor waterveiligheid. De woonopgave is groot en de grond ligt grotendeels op of net onder zeeniveau. Daarnaast vergt bereikbaarheid voortdurende aandacht en verdient de kwaliteit van de duinen en bossen bescherming naast de groeiende recreatiedruk. Delta21 biedt de randvoorwaarden om die groei verantwoord te accommoderen: actief peilbeheer maakt de regio bestendig tegen klimaatverandering, nieuwe veilige bouwlocaties komen beschikbaar en de natuur wordt versterkt.

2. DE OPLOSSING: DELTA21 ALS INTEGRAAL SYSTEEM

Gebiedsontwikkeling als strategische pijler

Delta21 is een nature-based systeem van water, zand en watertechnologie met als kern een valmeer van 50 km². Het valmeer fungeert als een grootschalige groene waterkrachtbatterij en biedt tegelijkertijd de infrastructuur voor gebiedsontwikkeling. Delta21 creëert met de aanleg van het valmeer en getijmeer circa 5 km² nieuwe fysieke ruimte voor gebiedsontwikkeling. Het meer zelf is een blanco canvas voor aquacultuur en groene innovaties (zoals datacenters die gebruik maken van duurzame energie en koelwater) en drijvende zonneparken, met ontwikkelrichtingen naar de Maasvlakte, Goeree-Overflakkee en Voorne-Putten.

Wat Delta21 de regio oplevert

Delta21 levert aanvullende maatschappelijke baten die de investeringsafweging verder versterken:

- 5 km² nieuwe grond voor gebiedsontwikkeling
- > 100.000 inwoners beschermd in buitendijkse gebieden, en een veelvoud bij zeespiegelstijging
- Ruimte voor woningbouw op veilige locaties, ook voor Maasvlakte-werknemers
- Herstel van de zoet-zoutdynamiek en terugkeer van trekvissen, oesterbanken en zeegrasvelden
- Aquacultuur en viskwekerij: zowel het getijmeer als het valmeer bieden kansen voor duurzame kweek van schelpdieren en vis, aansluitend op de vistraditie in de regio
- Nationaal Park 'Voornse Wadden': ecologisch herstel, toerisme en nieuw perspectief voor de lokale economie
- Wateroppervlak biedt ruimte voor drijvende zonnepanelen, en diezelfde stabiele groene stroom en koelwater maken de locatie geschikt voor groene innovaties die veel energie vergen
- Strategische ligging voor Defensie: de locatie ligt geïsoleerd aan de Noordzeekust met diepe waterinfrastructuur, in lijn met de groeiende aandacht voor nationale veiligheid en autonomie
- Zoutbatterij via osmose: de zoet-zoutscheiding biedt kansen voor aanvullende energieopwekking via osmose, een volgende stap in de energietransitie
- Minder stikstofuitstoot door minder gaspieken zorgt voor schonere lucht en maakt vastgelopen vergunningen weer los
- 1.500 tot 2.000 ton CO₂-reductie per jaar door minder inzet van gascentrales als piekstrombron

- Verwachte omzet van €0,8 miljard per jaar via energieopslag en netbalancerings

Delta21 financiert zichzelf voor circa 70% via energieopslag en 30% via gebiedsontwikkeling, waarmee waterveiligheidsinfrastructuur transformeert van publieke kostenpost naar economisch solide businesscase.

Bouwen in de delta

De deltaregio bouwt op grond die op of net onder zeeniveau ligt. Met Delta21 als actief waterpeilbeheer wordt dat verantwoord, ook bij een stijgende zeespiegel. Tegelijkertijd versnelt Delta21 de energietransitie: doordat het valmeer energie opslaat, hoeven gascentrales minder als bron voor piekstromen te draaien. De stikstofuitstoot daalt structureel en zorgt voor schonere lucht. En vergunningverlening die nu vastloopt, komt weer los.

3. URGENTIE EN BELEIDSKADER

Tijdsdruk

Projecten van deze schaal vergen een doorlooptijd van 15 tot 20 jaar. De Deltacommissaris bereidt langetermijnscenario's voor die in 2026 aan de Tweede Kamer worden voorgelegd. Dat is het directe en concrete aanknopingspunt om Delta21 als volwaardige optie te verankeren.

Coalitie van belangen

Stakeholders zoals gemeenten, Havenbedrijf Rotterdam, waterschappen, Stedin, Swiss Re en Rabobank herkennen elk hun eigen opgave in Delta21. Stedin mag als netbeheerder geen opslag exploiteren; Delta21 vult precies die leemte. Swiss Re en Rabobank zien de meerwaarde van klimaatadaptatie; hun betrokkenheid versterkt de businesscase en maakt Europese financiering toegankelijker.

Ruimte voor beleid

Het huidige beleidskader biedt onvoldoende ruimte om positieve systeemeffecten op gebiedsniveau integraal mee te wegen. Woningbouw, natuur, energie en waterveiligheid worden los van elkaar beoordeeld. Een integrale MKBA die alle baten samenvoegt, ontbreekt. Dat is de bestuurlijke keuze die nu voorligt.

4. CONCLUSIE

De Deltaregio heeft alles in huis voor een toekomstbestendig fundament. Delta21 verbindt de opgaven van de drie regio's in één systeem: een veiligere delta, schonere energie, schonere lucht, herstelde natuur en nieuwe ruimte voor wonen, werken en recreatie.

Voor Goeree-Overflakkee zijn de effecten: een hersteld deltalandschap met nieuwe economische kansen. Voor Voorne-Putten: veiliger wonen en bouwen in een unieke delta. Voor Rotterdam Rijnmond: het einde van de congestie en ruimte voor industriële transitie.

Gebiedsontwikkeling maakt Delta21 meer dan een waterwerk of een energieproject. Het is een investeringsbeslissing over het soort delta waar toekomstige generaties willen wonen, werken en leven.

5. AANBEVELINGEN

- **Verankering in beleid:** Neem Delta21 op in de langetermijnscenario's van de Deltacommissaris en in de structuurvisies van Rotterdam, Voorne aan Zee en de provincie Zuid-Holland.
- **Integrale MKBA:** Faciliteer een Maatschappelijke Kosten-Batenanalyse waarin waterveiligheid, energieopslag, stikstofreductie, natuur en gebiedsontwikkeling gezamenlijk worden beoordeeld.
- **Europees voortouw:** Positioneer Delta21 voor september 2026 als voorbeeldproject bij de Europese Commissie voor financiering via LIFE en Horizon Europe.
- **Scenariostudie:** Initieer samen met waterschappen en verzekeraars een studie naar de kosten van niet-handelen bij verder vastlopende woningbouw, vergunningverlening en klimaatadaptatie.
- **Publiek-private coalitie:** Breng gemeenten, provincie, Deltalinqs en private partners samen om de regionale businesscase en Europese financieringsmogelijkheden uit te werken.
- **Nationaal Park Voornse Wadden:** Verken de haalbaarheid als concrete ambitie die ecologisch herstel, recreatieve meerwaarde en lokale economie verbindt.